

INSIGNELE ȘI ÎNSEMNELE ORGANIZAȚIEI ȘOIMILOR PATRIEI DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA (1976-1989)

Radu Tabără¹
radutabara@yahoo.com

Keywords: *communist children and youth organizations, Falcons of the Motherland Organization, Socialist Republic of Romania, falcons of the motherland insignia, exonomia/phaleristics.*

Abstract: *The Insignias and Markings of the Falcons' of the Motherland Organization of the Socialist Republic of Romania (1976-1989).*

The Organization was created in 1976 as a mass organization of the preschool and school children. It activated under the leadership of the Communist Party of Romania, but the task of direct coordination was entrusted to the Pioneers' Organization. All children aged above 4 were members of the Organization, until they graduated the first class (when they became pioneers). Usually, everybody in the era used to associate the falcons of the motherland with kindergarten children, and was ignorant that first grade children were also.

The insignias of the Organization can be divided in three categories, depending on how they were granted and their functionality. The first comprises the insignia of the organization (fig. 1-4), which was awarded to and worn by all members. The second category consists of the insignias awarded for various types of activity: arts and culture (fig. 5-7), sports (fig. 8-10) and science (fig. 11-13). This kind of insignia was accompanied by a diploma. The third category comprises the insignias issued by the Pioneers' Organization for the falcons of the motherland as well as the pioneer's insignias and medals that were often awarded to the falcons (fig. 17-18). It was considered that the level of the activities attended by the falcons of the motherland was not high enough in order to justify the creation of medals to match the insignias awarded for various activities. Also, the Falcons' of the Motherland Organization did not issue any insignia or medal in order to celebrate its 5th and 10th anniversary (in 1981 and 1986). This situation is odd if we consider that such items were issued by the other mass youth organizations (the Pioneers' Organization and the Union of the Communist Youth), every 5 years.

Officially, all insignias should have been worn on the left side of the chest. In practice, the way they were worn varied wildly, the insignia being attached to the right side of the chest, on the tie, or even on the collar of the shirt (fig. 19-20).

Usually, the awarding criteria for the insignias are unclear or incomplete. This paper deals with the official criteria, which in real life were rarely

---

¹ **Radu Tabără**, locotenent în cadrul MAPN, doctorand la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București.

achieved. In accordance to the practice of the period, arbitrary played an important role, and we assume that it was common practice that the insignias were given even for achievements less important than those specified in the regulations. This hypothesis is supported by the large number in which they were produced and the ease with which they can be found today. The issues related to the real way they were awarded are difficult to recreate, because the majority of those which received them, were too young to remember or to pay attention to this matter.

In terms of rarity, all the insignias are common and easy to find. Diplomas, however, are rare. An exception is the medal awarded to the falcons of the homeland in the National Festival "Song of Romania", which is rare. The aluminum versions of the insignias appeared sometime in mid 1980s, in an effort to save ferrous metals and reduce production costs, but the exact time is not known. Subsequently, for a further reduction of costs, insignias were manufactured only in painted aluminum, giving up the plastic covering them.

The uniform worn by the falcons of the motherland was differentiated by sex. For girls it consisted of: an orange shirt-blouse with epaulettes and two pockets, blue skirt, blue hat, tie (hung from the first button of the shirt) and white socks. For boys, the uniform was similar, the difference being that they wore long or short blue trousers and a cap instead of the hat. On the left sleeve of the shirt they wore a patch bearing the emblem of the Organization (fig. 21-22). The uniform was worn during festivities, ceremonies and other activities in the remaining time the children, wearing the kindergarten uniform, the school uniform or civilian clothes.

The flags of the Organization had two different sides, one engraved with the flag of the Socialist Republic of Romania and the other with the emblem of the Organization on a red field (fig. 23). On top of the flag pole there was a plastic tip, colored in a silver or gold shade (fig. 24).

Considerații introductive. Organizația Șoimilor Patriei a fost înființată în 1976 ca organizație de masă a copiilor preșcolari și școlari. Ea își desfășura activitatea sub conducerea Partidului Comunist Român, însă sarcina îndrumării directe era încredințată Organizației Pionierilor². În acest sens, la nivelul Consiliului Național al Organizației Pionierilor a fost creată Comisia pentru îndrumarea activității Organizației Șoimii Patriei iar pentru coordonarea activităților curente au fost constituite comisii în cadrul consiliilor comunale, orașenești (de sector), municipale, județene (al municipiului București) ale Organizației Pionierilor. Din aceste comisii făceau parte adulți și pionieri, membri ai consiliilor respective, precum și educatoare, învățătoare și profesori, reprezentanți ai Uniunii Tineretului Comunist, comitetelor de părinți, comitetelor și comisiilor femeilor, organelor sanitare și ale Societății de Cruce Roșie, comitetelor de cultură, consiliilor pentru educație fizică și sport etc.³

---

² Regulamentul 1981, p. 5.

³ *Ibidem*, p. 19-20.

Unitățile de pionieri aveau sarcina de a sprijini și îndruma grădinițele iar detașamentele de pionieri din clasele III-IV coordonau grupele de preșcolari și șoimii patriei din clasa I, participând direct la pregătirea și desfășurarea activității lor. Detașamentele din clasele IV-VIII desemnau anual, din rândul celor mai buni pionieri, pionierii-instructori, care activau ca ajutoare ale educatorilor și învățătorilor.

Toți copiii deveneau automat membrii ai Organizației Șoimii Patriei începând cu vârsta de 4 ani. Astfel, în rândurile organizației figurau trei categorii de copii: cei din grupa mijlocie și grupa mare din învățământul preșcolar; școlarii din clasa I; copiii cu vârste cuprinse între 4 și 6 ani, care nu erau cuprinși în învățământul preșcolar⁴. După cum se poate observa, din studierea acestor prevederi nu rezultă care era statutul copiilor din clasa a II-a până la primirea în Organizația Pionierilor, eveniment care nu coincidea cu deschiderea anului școlar. De asemenea, trebuie avut în vedere că, în general, elevii dintr-o clasă nu erau făcuți pionieri simultan, ci în două serii despărțite de câteva luni. Statutele și regulamentele nu menționează nimic despre această categorie de copii, limitându-se la a-i menționa clar ca fiind șoimi ai patriei pe elevii din clasa I.

Astfel, elevii din clasa a II-a aveau un statut neclar, până deveneau pionieri. Totuși, având în vedere că unul dintre scopurile asumate de Organizația Șoimii Patriei era pregătirea copiilor pentru a deveni pionieri⁵, considerăm că și elevii din clasa a II-a rămăneau șoimi ai patriei până la primirea în Organizația Pionierilor. Din punct de vedere practic, ar fi fost utilă clarificarea situației acestor elevi prin introducerea unei prevederi din care să rezulte că din Organizația Șoimii Patriei fac parte toți școlarii, până la intrarea în Organizația Pionierilor. Aspectul este, totuși, lipsit de relevanță dacă avem în vedere că majoritatea școlarilor nu mai purtau uniforma de șoim al patriei (sau o purtau foarte rar și doar în școlile de protocol) pe durata festivităților, preferând uniforma școlară. De asemenea, de cele mai multe ori, elevii din clasa I nici măcar nu știau că sunt încă șoimi ai patriei. Chiar și la nivel de mental colectiv, șoimii patriei erau asociați copiilor din grădinițe sau de vârstă preșcolară.

Intrarea în organizație avea loc în cadru festiv. Cu această ocazie pionierii înmănuau șoimilor însemnele organizației: drapelele, funda (care aveau forma unor cravate scurte) și insignele de apartenență. Deși inițial a fost ridicată problema oportunității exprimării unui acord din partea viitorilor membri pentru a deveni șoimi ai patriei, ideea a fost respinsă, considerându-se că sunt prea mici pentru a consimți ei înșiși⁶.

Scopul Organizației Șoimii Patriei era educarea patriotică și socialistă a copiilor în spiritul dragostei față de patrie, popor și Partidul Comunist Român⁷. Alte obiective declarate erau dezvoltarea prieteniei între copiii români și cei ai

---

⁴ *Ibidem*, p. 14.

⁵ *Ibidem*, p. 13.

⁶ Stenograma 1977.

⁷ Regulamentul 1981, p. 7.

etniilor conlocuitoare (erau enumerate distinct cea maghiară și germană); popularizarea socialismului și a realizărilor sale; formarea dragostei de muncă; dezvoltarea dragostei și respectului față de părinți, cadre didactice și vârstnici; încurajarea și afirmarea talentului (cultivarea sensibilității față de frumos și dezvoltarea fizică armonioasă prin angrenarea lor în activitățile specifice din cadrul Festivalului național „Cântarea României” și Competiției sportive naționale „Daciada”⁸. Nu în ultimul rând, Organizația Șoimii Patriei trebuia să pregătească preșcolarii pentru intrarea în clasa I, să stimuleze preocuparea pentru învățatură a școlarii și să asigure intrarea membrilor săi în Organizația Pionierilor.

I. Insigne. Clasificarea insinelor. Insignele șoimilor patriei considerăm că pot fi împărțite în trei categorii, în funcție de modul în care erau acordate și funcționalitate. Din prima categorie face parte insigna de apartenență la organizație, care era primită și purtată de toți membrii. Principala caracteristică a insinelor de apartenență este că acordarea lor nu era condiționată de îndeplinirea unor bareme sau a unor sarcini, fiind suficientă înscrierea într-o anumită organizație (sau cerc, după caz). În a doua categorie au fost incluse insigne pe genuri de activități, acordate membrilor organizației care se remarcă în anumite domenii. În general, primirea acestor insigne era condiționată de participarea la concursuri sau competiții. În interiorul Organizației Șoimii Patriei au fost acordate insigne pentru activități cultural-artistice, sportive și științifice. Cea de-a treia categorie cuprinde insignele emise de Organizația Pionierilor pentru șoimii patriei, precum și insignele pionierești care au fost frecvent acordate și șoimilor patriei.

Articolul de față nu tratează insignele aniversare emise de casele pionierilor și șoimilor patriei din diverse localități, considerând că simpla prezență a cuvintelor „șoimii patriei” nu este suficientă, ele fiind emise în plan local și fără putere circulatorie la scară națională.

A. Insigne de apartenență

1. Insigna Organizației Șoimii Patriei (1976-1989)

Emitent: Comisia pentru îndrumarea activității Organizației Șoimii Patriei din cadrul Consiliului Național al Organizației Pionierilor.

Atelier: Monetăria Statului.

Descriere: insigna are formă dreptunghiulară (L = 1,85 cm, l = 1,6 cm), cu colțurile superioare ușor decupate și latura inferioară sub forma unei acolade cu vârful în jos. Fundalul prezintă nuanțe de albastru, care variază de la albastru deschis la albastru verzui. Pe latura inferioară, urmând conturul exact al acesteia, este reprezentat steagul României, prin trei dungi subțiri suprapuse (albastru deasupra, galben la mijloc și roșu jos). Deasupra steagului, centrat, sunt desenate crestele unor munți peste care strălucește un soare, iar în interiorul soarelui este desenat un șoim de culoare roșie în zbor. Deasupra soarelui, în semicerc este scris cu majuscule „ȘOIMII PATRIEI”. Dincolo de text sunt

---

⁸ *Ibidem*, p. 8-12.

reprezentate radial 13 raze care pornesc din soarele central. Soarele, scrisul și razele sunt aurii la varianta din alamă și argintii la cea din aluminiu. Insigna a fost confecționată din alamă vopsită și plastifiată (**fig. 1** și **2**), aluminiu vopsit și plastifiat (**fig. 3**) și aluminiu vopsit neplastifiat (**fig. 4**). Sistemul de prindere constă într-o agrafă atașată pe revers.

Principalele variante ale insignei sunt date de direcția de zbor a șoimului, care poate fi orientat spre stânga⁹ (**fig. 1**) sau spre dreapta (**fig. 2**). Din punct de vedere heraldic și al normelor Organizației Șoimilor Patriei, varianta corectă este cea cu șoimul orientat spre partea stângă. Acest aspect poate fi dedus din faptul că majoritatea insinelor din alamă, emblemele de pe steguri și cele de pe regulamentele organizației au șoimul orientat spre stânga. Totuși, ca un element de curiozitate, menționăm că pe toate insignele organizației confecționate din aluminiu întâlnite până în prezent șoimul este orientat spre dreapta (desigur, nu excludem existența unor insigne din aluminiu pe care șoimul este reprezentat zburând spre partea stângă). Nu în ultimul rând, din punct de vedere heraldic, șoimul zburând spre partea stângă sus simbolizează încredere și putere.

Motivul pentru care insigna organizației a fost reprezentată în aceste două variante nu este cunoscut. Probabil că insignele pe care șoimul este orientat spre partea dreaptă au apărut dintr-o greșală sau neglijență a gravorului sau desenatorului, dar numărul lor mare ne face să ne gândim la faptul că acestui aspect nu i s-a acordat atenția necesară pe durata procesului de proiectare și realizare. Ipoteza este susținută și întărită de faptul că și pe emblemele textile purtate pe mâneca stângă a uniformei (destul de asemănătoare din punct de vedere al desenului cu insigna) șoimul apare în ambele ipostaze, orientat atât spre stânga, cât și spre dreapta). Nu considerăm că se poate vorbi de falsuri în cazul insinelor care au șoimul orientat spre dreapta, ele fiind mult prea frecvente, iar falsificarea lor nu se justifică având în vedere că insigna este una foarte comună și ușor de găsit.

Prin alegerea șoimului ca simbol se dorea sugerarea ideii că aceste păsări, deși mici, sunt foarte curajoase, inteligente și puternice, zboară rapid, iubesc înălțimile și se atașează puternic de om. Scopul desenului era de a cultiva copiilor aspirația spre înălțimi, dorința de a face totul mereu mai bine, de a crește puternici și de a-și iubi țara¹⁰. Aspirațiile înalte erau sugerate și prin prezența munților, iar soarele și razele sale care traversează toată suprafața insignei, simboliza optimismul față de un viitor luminos.

---

⁹ Pentru simplificarea și ușurarea lecturii articolului, în descrierea insinelor nu au fost respectate normele heraldice, conform cărora partea stângă (așa cum o vede cititorul) este decrișă ca partea dreaptă, iar partea dreaptă este considerată partea stângă. Normele își au originea în Evul Mediu, când blazoanele erau desenate pe scuturile și hainele proprietarilor, această modalitate de descriere dorind să reprezinte modul în care le percepeau ei (persoanele care stăteau în spatele scutului).

¹⁰ Conținutul 1984, p. 49.

Într-un mod similar insignei Organizației Pionierilor (model 1966-1989)¹¹ se remarcă faptul că insigna este una depolitizată, din componența sa lipsind orice element care să poate fi asimilat sau legat într-un mod direct comunismului (singurul aspect ar putea fi culoarea roșie a șoimului).

Criterii de acordare: insigna era purtată de toți membrii Organizației Șoimii Patriei, aceasta fiindu-le acordată pe durata ceremoniei de primire în organizație¹².

B. Insigne pe genuri de activități

Nu deținem date exacte referitoare la momentul în care au fost instituite insignele pe genuri de activități ale Organizației Șoimii Patriei. Considerăm că este probabil ca ele să fi apărut încă de la înființarea organizației sau la scurt timp după acest moment, în intervalul 1976-1978. În emiterea acestei ipoteze am luat în considerare că la apariția șoimilor patriei exista deja o vastă experiență în domeniul insinelor pentru organizațiile de masă, acumulată de la Organizația Pionierilor căreia, de altfel, îi revenea și sarcina de a coordona Organizația Șoimilor Patriei. Emiterea primelor insigne pionierești pe genuri de activități cu scopul clar de a cuprinde toate domeniile a avut loc în 1968 și a cunoscut o dezvoltare foarte puternică în 1976, când au fost instituite majoritatea insinelor pionierești pe genuri de activități cunoscute¹³. La nivelul Organizației Pionierilor procesul de emitere de noi insigne a fost mult mai dinamic, el continuând până la începutul anilor '80. Insignele șoimilor patriei au avut o evoluție mult mai liniară, ele fiind menținute în forma inițială și fără a fi diversificate până la desființarea organizației în 1989, odată cu căderea regimului comunist.

Recompensele care puteau fi acordate șoimilor patriei erau, în ordinea importanței: evidențierea în fața grupei sau a clasei; acordarea de diplome, premii, insigne și distincții specifice; expunerea fotografiei, individuale sau colective, la panourile din grădinițe și școli; fotografierea lângă drapelul Organizației Pionierilor sau al Uniunii Tineretului Comunist; fotografierea lângă drapelul Partidului Comunist Român sau al Republicii Socialiste România¹⁴. Din această enumerare rezultă că acordarea de insigne era considerată o recompensă inferioară în raport cu fotografierea lângă drapele. În practică, însă, nu s-a ținut niciodată cont foarte strict de aceste prevederi, astfel încât numărul șoimilor patriei care aveau poze lângă diverse drapele era mai mare decât al celor care aveau insigne pe genuri de activități.

Nu în ultimul rând, trebuie avut în vedere că la vârsta respectivă insignele reprezentau o atracție în sine, deși de cele mai multe ori nu le înțelegeau semnificația, fiind preferate fotografiilor. Din acest punct de vedere, probabil că insignele erau mai căutate și dorite decât restul recompenselor, deoarece ele puteau fi etalate zilnic, fiind un element de mândrie.

---

¹¹ Pentru detalii, vezi Tabără 2011a, p. 270-287.

¹² Regulamentul 1981, p. 15.

¹³ Regulamentul 1976 și Regulamentul 1968.

¹⁴ Regulamentul 1981, p. 17.

Propunerile pentru acordarea diplomelor și insinelor pe genuri de activități pentru șoimii patriei erau făcute de președinții comisiilor Organizației Șoimii Patriei pe baza clasamentelor rezultate în urma acțiunilor. Diplomele și insignele erau înmânate cu ocazia festivităților de premiere organizate la încheierea evenimentelor¹⁵.

1. Insigna pentru activități cultural-artistice

Emitent: Comisia pentru îndrumarea activității Organizației Șoimii Patriei din cadrul Consiliului Național al Organizației Pionierilor.

Atelier: Monetăria Statului.

Descriere: insigna are formă dreptunghiulară ($L = 2,1$ cm, $l = 1,45$ cm¹⁶), cu latura inferioară sub forma unei acolade cu vârful în jos. În partea inferioară, central, este desenată emblema organizației Șoimii Patriei (un șoim roșu zburând pe un fundal albastru și trei linii în culorile drapelului României în partea de jos) înconjurată de lauri pe părțile laterale. Deasupra, pe fond roșu, este desenată o carte deschisă, prin mijlocul căreia trece o „Cheia sol”. Pe foaia din dreapta a cărții este reprezentată o mască tragică iar pe cea din stânga una comică.

Insigna a fost confecționată din alamă plastifiată (**fig. 5**), aluminiu plastifiat (**fig. 6**) și aluminiu neplastifiat (**fig. 7**). Sistemul de prindere constă într-o agrafă atașată pe revers.

Criterii de acordare¹⁷. Insigna era acordată șoimilor patriei din grupa mare și clasa I care îndeplineau una din următoarele condiții:

- participau la concursul „Copiii cântă patria și partidul” ca interpreți individuali sau în cadrul unei formații cultural-artistice din grădinițe școli și case ale pionierilor și șoimilor patriei, obținând premii la faza pe localitate;

- desfășurau o bună activitate în cadrul cercurilor de pictură și artă plastică și obțineau premii la faza pe localitate sau județ a concursului „Șoimii patriei omagiază patria și partidul”.

Prin extensie, putem considera că insigna a fost acordată și șoimilor patriei care participau la concursuri pe teme cultural-artistice, precum și la unele secțiuni din cadrul Festivalului național „Cântarea României”.

Insigna era acordată însoțită de o diplomă (**fig. 14**).

2. Insigna pentru activități sportive

Emitent: Comisia pentru îndrumarea activității Organizației Șoimii Patriei din cadrul Consiliului Național al Organizației Pionierilor.

Descriere: insigna are formă dreptunghiulară ($L = 2,1$ cm, $l = 1,45$ cm), cu latura inferioară sub forma unei acolade cu vârful în jos. În partea inferioară, centrat, este desenată emblema organizației Șoimii Patriei (un șoim roșu zburând pe un fundal albastru și trei linii în culorile drapelului național dedesubt) înconjurată de lauri pe părțile laterale. Deasupra, pe fond albastru închis, este reprezentată figura stilizată (de culoare albastru deschis) a unui om

¹⁵ Însemnele 1989, p. 19.

¹⁶ În măsurarea insinelor au fost luate în considerare cotele lor maxime.

¹⁷ Însemnele 1989, p. 18.

care aleargă spre stânga. În fața sa, în dreptul genunchiului, este desenată o minge iar în spate o trotinetă.

Insigna a fost confecționată din alamă plastifiată (**fig. 8**), aluminiu plastifiat (**fig. 9**) și aluminiu neplastifiat (**fig. 10**). Sistemul de prindere constă într-o agrafă atașată pe revers.

Criterii de acordare. Insigna era acordată șoimilor patriei din grădinițe și școli care participau la întreceri în cadrul Competiției sportive naționale „Daciada”, cuprinse în calendarul activităților sportive desfășurate cu șoimii patriei, și care au obținut premii la etapa pe localitate¹⁸.

În cazul acestei insigne nu se specifică dacă era acordată doar șoimilor patriei din grupa mare și clasa I, așa cum erau celelalte insigne pe genuri de activități. Aspectul poate reprezenta o scăpare sau faptul că ea putea fi primită și de membrii organizației din grupele mai mici, considerându-se că și ei pot participa la activități sportive. Un argument în favoarea unei interpretări liberale este că unul dintre obiectivele organizației Șoimilor Patriei asumate prin statut era „dezvoltarea fizică armonioasă și călirea organismului”¹⁹ membrilor săi, deci încurajarea practicării sportului. Totuși, în același statut se menționa că era încurajată afirmarea talentului și cultivarea sensibilității față de frumos²⁰, deci latura cultural-artistică și cea tehnico-științifică, domenii în care limita de vârstă a participanților era limitată. În consecință, pentru moment, nu ne putem pronunța care dintre cele două interpretări (restrictivă sau permisivă) ale omisiunii de a include o limită de vârstă pentru șoimii patriei care puteau primi această insignă este cea corectă. Insigna era acordată însoțită de o diplomă (**fig. 15**).

3. Insigna pentru activități aplicative

Emitent: Comisia pentru îndrumarea activității Organizației Șoimii Patriei din cadrul Consiliului Național al Organizației Pionierilor.

Atelier: Monetăria Statului.

Descriere: insigna are formă dreptunghiulară (L = 2,1 cm, l = 1,45 cm), cu latura inferioară sub forma unei acolade cu vârful în jos. În partea inferioară, centrat, este desenată insigna organizației Șoimii Patriei (un șoim roșu zburând pe un fundal albastru și trei linii în culorile drapelului național dedesubt) înconjurată de lauri pe părțile laterale. Deasupra, pe fond galben, este desenat un avion (aproximativ pe diagonală) suprapus unei bărci cu pânze (pânzele au culoare albă iar corpul ambarcațiunii este albastru). Insigna a fost confecționată din alamă plastifiată (**fig. 11**), aluminiu plastifiat (**fig. 12**) și aluminiu neplastifiat (**fig. 13**). Sistemul de prindere constă într-o agrafă atașată pe revers.

Criterii de acordare. Insigna era acordată șoimilor patriei din grupa mare și clasa I care participau la activitățile cercurilor tehnice și atelierelor fanteziei din grădinițe școli și case ale pionierilor și șoimilor patriei care participau cu lucrări la etapa de masă a concursului „Ce pot face două mâini dibace”, obținând

¹⁸ *Ibidem*, p. 18.

¹⁹ Regulamentul 1981, p. 10.

²⁰ *Ibidem*.

premier la faza pe localitate sau județ²¹. Insigna era acordată însoțită de o diplomă (fig. 16).

C. Alte tipuri de insigne

1. Insigna „Prietenii pionierilor”

Insigna era acordată preșcolarilor din grupa mare (5-6 ani) și școlarilor din clasa I, cu prilejul deschiderii anului școlar. Insigna acordată preșcolarilor se deosebea de cea pentru școlari prin culoare. Înmânarea ei era realizată de către pionierii din școala respectivă pentru elevii din clasa I și de membrii activului pionieresc din unitatea care patrona grădinița²².

Deși insigna este prevăzută în regulamentele Organizației Pionierilor cu scopul clar de a fi acordată șoimilor patriei, până în prezent nu a fost identificat niciun exemplar. Această situație înseamnă fie că insigna este una extrem de rară, fie că din diverse motive ea nu a mai fost transpusă în practică, rămânând la stadiul de proiect. Cea de-a doua ipoteză pare cea corectă, dacă avem în vedere că insigna ar fi trebuit să fie acordată tuturor șoimilor patriei, deci la fel de comună ca și insigna de apartenență la organizație (situație contrazisă de realitate). Insigna nu este menționată nici în broșura privind însemnele și distincțiile pionierești și ale șoimilor patriei din 1989²³.

2. Medalia Festivalului național „Cântarea României” pentru secțiunea cultural-artistică

Emitent: Consiliul Național al Organizației Pionierilor.

Atelier: Monetăria Statului.

Descriere: medalia are formă aproximativ ovală cu o toartă în partea superioară de care se prindea o panglică tricoloră pentru a fi purtată la gât. Părțile laterale sunt reprezentate de două ramuri bogate de lauri aurii, iar fondul apare în două variante: crem (fig. 17) și roșu (fig. 18) (uneori culoarea crem este înlocuită cu o nuanță verzuie). În centru, este aplicată o insignă a Organizației Pionierilor pentru activități cultural-artistice. Aceasta are forma unei palete pentru culori folosite de pictori de culoare albastru închis. Suprafața este împărțită pe diagonală de o pană albă de găscă, sub care sunt reprezentate cele două măști ale teatrului (tragică și comică), iar deasupra ei o liră. Sub desen, pe fond roșu și urmând conturul insignei este scris cu majuscule „TOT ÎNAINTE”.

Criterii de acordare. Medaliile au fost acordate pionierilor și șoimilor patriei clasați pe primele poziții în cadrul Festivalului Național „Cântarea României”. Pe baza materialului fotografic studiat se poate estima că insigna a fost acordată, probabil, începând cu anul 1978, dar nu se dețin informații certe în acest sens.

Modalitate de purtare. Oficial, toate insignele, atât cea de apartenență, cât și cele pe genuri de activități, trebuiau purtate pe partea stângă a pieptului. Regulamentele nu stabileau o ordine de precădere între diversele insigne sau dacă ele trebuiau purtate pe același rând sau pe rânduri diferite. În practică, într-

---

²¹ Însemnele 1989, p. 18.

²² Regulamentul 1976, p. 67.

²³ Însemnele 1989.

un mod similar insignelor pionierești, modalitatea de purtare a variat foarte mult, în funcție de gustul personal al deținătorului sau ca urmare a necunoașterii regulamentelor de către educatori. Astfel, insigna a fost purtată foarte des pe cravata uniformei de șoim al patriei, pe partea dreaptă a pieptului sau chiar pe guler. În general, toți membrii unei grupe sau clase purtau insigna la fel.

Medalia Festivalului național „Cântarea României” era purtată fie agățată de gât, fie prinsă cu o panglică tricoloră legată sub formă de fundă de toartă, care era ulterior prinsă de cămașă cu un ac. Cea de-a doua modalitate permitea etalarea ei zilnică, însă având în vedere dimensiunea mare și sistemul relativ incomod de purtat, probabil că medaliile au fost destul de puțin folosite după încheierea evenimentului, cu excepția festivităților oficiale.

II. Uniforma și însemnele Organizației

1. Uniforma

Uniforma de șoim al patriei era diferențiată pe sexe. Pentru fete se compunea din: cămașă-bluză portocalie cu epoleți și două buzunare fără clapă în partea inferioară (nu pe piept); fustă albastră, care, privită din față, era asemănătoare unui șorț de bucătărie, bucată de material pe piept și două bretele; pantaloni lungi albaștri, pentru activitățile desfășurate pe durata sezonului rece; pălărioară albastră, prevăzută la îmbinarea borurilor cu calota, cu un șnur roșu subțire; cravată de șoimi ai patriei, care se purta agățată de primul nasture de la cămașa uniformei; ciorapi albi trei sferturi; ecuson textil cu emblema organizației purtat pe mâneca stângă a cămășii și insigna de apartenență la organizație.

Pentru băieți, uniforma era asemănătoare cu a fetelor, singurele diferențe constând în faptul că aceștia purtau pantaloni albaștri tip salopetă lungi sau scurți, în funcție de anotimp (în practică pantalonii scurți erau destul de rari) și șapcă în loc de pălărioară (și în cazul lor la îmbinarea cozorocului cu calota purtau un șnur subțire roșu). Șepcile băieților aveau pe lateral în partea din spate o bucată de material răsfrântă în sus (similar șepcilor militare). Acest aspect provine, probabil, din faptul că șepcile băieților și pălărioarele fetelor erau confecționate într-o manieră similară, forma de șapcă fiindu-le dată prin plierea părților laterale și din spate a borurilor de la pălării.

Cravata șoimilor patriei avea lungimea de 20,5 cm și lățimea de 3,8 cm în partea superioară și 9 cm în punctul cel mai lat. Pe capătul inferior era prevăzută cu o bandă tricoloră lată de 0,8 cm, iar în cel superior cu o fantă orizontală pentru a putea fi prinsă de nasturele cămășii.

Printre atelierele identificate ca producând uniforme pentru șoimii patriei se numără Întreprinderea de tricotaje „Tricodava” din București. Prețurile uniformelor au variat de-a lungul timpului, dar în ultima parte a regimului comunist prețurile erau 27,5 lei pălăriile fetelor, 29 lei fusta, 9 lei cravata²⁴.

Uniforma de șoim al patriei se purta pe durata festivităților, ceremoniilor și altor activități, în restul timpului copiii purtând, după caz, uniforma de grădiniță (o bluză lungă de culoare bleu, cu aspectul unei rochii până deasupra

---

²⁴ Prețurile au fost luate de pe etichetele produselor respective.

genunchilor, cu gulere albe și o fundă roșie la gât, asemănătoare unui pompon; uniforma era prevăzută cu câțiva nasturi, fiind îmbrăcată peste cap) sau uniforma școlară. Uniforma de șoim al patriei putea fi purtată în două feluri: cu cămașa peste pantaloni (sau fustă), astfel încât partea din față și bretelele nu erau vizibile, trecând în totalitate pe sub cămașă, sau invers, cu partea din față a salopetei și bretelele pe deasupra cămășii. Ambele moduri de purtare a uniformei au fost larg răspândite însă, din studierea materialelor fotografice apărute cu ocazia manifestațiilor oficiale la care participau înalți demnitari ai regimului comunist, rezultă că varianta corectă este cea cu cămașa purtată pe deasupra, bretele nefiind vizibile. Această variantă a fost aleasă, posibil, pentru ca uniforma șoimilor patriei să semene mai mult cu cea a pionierilor din punct de vedere al aspectului. Modul corect de îmbrăcare a uniformei nu este, însă, specificat în secțiunea dedicată uniformei din regulamentele Organizației²⁵.

Motivul pentru care pantalonii au fost proiectați tip salopetă și fustele tip sort, deși prin modul oficial de purtare acest aspect nu era vizibil, nu ne este cunoscut. O ipoteză este că măsura a fost una practică, prin dotarea lor cu bretele fiind evitată necesitatea de a crea și o curea specifică organizației (așa cum aveau pionierii).

2. Ecusonul

Ecusonul era confecționat din material textil, cu formă dreptunghiulară (colțurile superioare erau puțin decupate iar în partea inferioară avea o mică prelungire, sub forma unei acolade) și dimensiunile de 6,5 cm X 5,2 cm (au fost măsurate cotele maxime ale lungimii). Pe un fond albastru deschis era desenat un șoim de culoare maro cu aripile desfăcute, zburând spre partea dreaptă. Deasupra șoimului, între aripile sale, era scris cu majuscule albe „ȘOIMII”, iar sub acesta „PATRIEI”. Pe latura inferioară era reprezentat steagul României sub forma a trei benzi suprapuse (roșu dedesubt, galben la mijloc și albastru deasupra). Conturul ecusonului are culoarea maro. Așa cum am menționat deja, într-un mod similar insinelor de apartenență, șoimul de pe ecusoane poate fi orientat spre stânga sau spre dreapta (**fig. 22**).

Un aspect interesant este că șoimul de pe ecusoane are culoarea maro închis, nu roșu, așa cum apare pe insignă. Situația se datorează, probabil, unei erori de proiectare care nu a mai fost remediată. Absența pigmentului roșu sau o eroare în procesul de executare este exclusă, având în vedere că tricolorul reprezentat pe aceeași emblemă are culoarea roșie corectă. Totuși, trebuie luată în calcul și posibilitatea ca aceasta să fie varianta corectă iar șoimul de pe insignă să fi fost colorat roșu pentru a fi mai ușor de distins față de fundal. Ipoteza este susținută de faptul că șoimul are culoarea maro și pe emblemele de pe steagurile organizației.

Emblema se purta cusută pe mâneca stângă a cămășii de la uniformă sau prinsă cu un ac de siguranță (**fig. 20**). Varianta prinderii cu ac de siguranță (emblemele erau fabricate cu acul gata atașat) prezenta avantajul de a-l putea

---

²⁵ Regulamentul 1981, p. 29-30.

schimba de pe o uniformă pe alta, pe măsură ce copiii creșteau, nefiind necesară cumpărarea mai multor ecusoane. Printre atelierele care au produs ecusoane se numără P.P.C. Vâlcea – serigrafie, prețul pentru o bucată fiind de 5 lei.

3. Drapelul

Drapelul avea dimensiunea de 750 cm x 450 cm, fiind confecționat din mătase sau fibre plastice. Pe o parte era imprimat steagul Republicii Socialiste România iar pe cealaltă emblema organizației pe fond roșu și inscripția „Organizația Șoimilor Patriei din R.[epublica] S.[ocialistă] România” scrisă cu litere galbene. Pe părțile laterale, drapelul era înconjurat cu franjuri aurii cu lungimea de 3 cm, iar în colțurile opuse hampei era prevăzut cu câte un ciucure auriu lung de 7 cm (**fig. 23**).

Drapelele Organizației Șoimilor Patriei erau prevăzute în partea superioară a hampei cu un vârf de steag (**fig. 24**), confecționat din plastic, de culoare aurie sau argintie. Acestea aveau forma unui vârf de sulică, cu lungimea de 16,5 cm și lățimea maximă de 5,5 cm. Diametrul părții care intra pe hampă era de 3 cm la exterior și 2,4 cm la interior, în această zonă fiind prezăzut și cu un orificiu pentru a fi prins de hampă cu un șurub. Pe una dintre fețele vârfului era reprezentată stema Republicii Socialiste România iar pe cealaltă emblema organizației. Acest accesoriu folosit de șoimii patriei s-a dorit o reunire a vârfulurilor de steag utilizate la nivelul Organizației Pionierilor, care în perioada analizată folosea două modele: unul cu stema Republicii Socialiste România pe ambele părți (pentru drapelul țării) și unul cu emblema organizației pe ambele părți pentru steagurile organizației. Astfel, putem concluziona că vârfulurile folosite de șoimii patriei ar fi trebuit montate cu partea care avea stema țării spre față cu steagul național și cea cu emblema spre cea cu steagul organizației. În practică, probabil că acest aranjament nu a fost respectat cu strictețe, existând numeroase cazuri în care steagurile nu aveau nici un fel de vârf.

Idea din spatele acestui steag a fost ca el să fie asemănător cu cel al pionierilor, al căror drapel avea pe una din fețe emblema Organizației Pionierilor pe fond roșu și inscripția „Organizația Pionierilor din Republica Socialistă România” scrisă cu galben. Spre deosebire de șoimii patriei, detașamentele de pionieri aveau un steag al patriei distinct față de cel al organizației. Se spera că în acest fel șoimii patriei vor învăța mai ușor steagul național și se apropiau mai ușor de pionieri²⁶.

Concluzii

În studierea criteriilor de acordare a insinelor Organizației Șoimilor Patriei trebuie avut în vedere că articolul de față este bazat pe prevederile regulamentelor, adică o situație ideală, de la care în practică au existat numeroase abateri. Astfel, conform practicilor din perioada respectivă, în acordarea insinelor arbitrariul a jucat un rol important, fiind destul de probabil ca insignele să fi fost date și pentru realizări mai puțin importante decât cele

---

²⁶ Stenograma 1977.

specificate în regulamente (ipoteză susținută de numărul mare în care au fost produse și de facilitatea cu care pot fi găsite și azi). Aspectele legate de modul concret în care au fost acordate sunt dificil de clarificat, majoritatea celor care le-au primit ne mai aducându-și aminte, la momentul respectiv nefiind interesați de ceremonialul și motivele în sine, atenția fiind concentrată exclusiv pe insignă. De asemenea, nu toate insignele au fost acordate însoțite de diplome.

Un aspect care reiese din studiarea acestui articol este numărul redus de insigne emise de Organizația Șoimii Patriei. De-a lungul întregii sale existențe (13 ani), nu au existat decât patru insigne: una de apartenență și trei pe genuri de activități. Pentru comparație, menționăm că Organizația Pionierilor a instituit în 1968 cinci insigne pe genuri de activități, acordate pentru cultură și arte, știință, tehnică, sport și turism. Ulterior, acestora li s-au adăugat și altele. După cum se poate observa, pentru șoimii patriei a fost utilizat un sistem simplificat, în care au fost comasate activitățile științifice cu cele tehnice (sub titulatura de activități aplicative) și cele sportive cu activitățile turistice. Măsura a fost adoptată, probabil, considerându-se că activitățile desfășurate de șoimii patriei nu sunt suficient de complexe și de diversificate pentru a justifica un sistem mai elaborat. De asemenea, a fost avut în vedere și faptul că la vârsta respectivă (4-7 ani) copiii nu înțelegeau semnificația insinelor, apreciindu-le ca atare.

Se mai poate observa că din sistemul de distincții al șoimilor patriei lipsesc distincțiile majore (medaliile), acordate pentru activități sau rezultate deosebite, așa cum a avut Organizația Pionierilor. Considerăm, însă, că lipsa lor este normală și ușor de înțeles dacă avem în vedere dificultatea de a stabili o serie de criterii de acordare serioase, dar care să poată fi îndeplinite de copii. Cu alte cuvinte, se poate afirma că nivelul activităților desfășurate de șoimii patriei pe genuri de activități (sau în general) nu justifica instituirea unor medalii, insignele fiind suficiente.

Un alt element important și relativ ciudat este că Organizația Șoimii Patriei nu a emis nicio insignă jubiliară pentru a marca 5 și 10 ani de la înființarea sa (în anul 1981, respectiv 1986). Aspectul este curios, dacă avem în vedere că pentru Organizația Pionierilor au fost emise insigne jubiliare din cinci în cinci ani, începând cu cea de-a 20-a aniversare (1969), până în 1989, cu ocazia celei de-a 40-a aniversări. Dacă absența insignei pentru 10 ani este mai ușor de înțeles, având în vedere dificultățile economice din ultima perioadă a regimului comunist și obsesia pentru economisirea metalelor (și insignele pionierești emise pentru a marca 35 și 40 de ani de la crearea Organizației Pionierilor sunt de dimensiuni reduse), absența unei insigne care să marcheze 5 ani de la înființarea organizației este greu de explicat.

Un alt aspect care rezultă din studiarea criteriilor de acordare a insinelor pe genuri de activități este că ele puteau fi primite doar de șoimii patriei din grupa mare și clasa I, deci cu vârste cuprinse aproximativ între 5 și 7/8 ani (până la primirea în Organizația Pionierilor). În stabilirea criteriilor respective a fost avut în vedere, probabil, că doar copiii din această categorie de vârstă erau suficient de maturi pentru a înțelege și îndeplini condițiile de participare la un concurs.

De asemenea, s-a considerat că cea mai mare parte a șoimilor patriei care nu intrau în această categorie nu aveau cunoștințele și pregătirea necesare pentru a participa la concursuri cu caracter cultural-artistic sau tehnico-științific.

Din punct de vedere al factorului de raritate, toate insignele sunt comune și ușor de găsit în magazinele de antichități, situri de internet sau târguri de profil. Diplomele aferente insinelor pe genuri de activități sunt, însă, foarte rare, ele fiind pierdute, aruncate sau distruse de-a lungul timpului. Totuși, suntem convinși că, în continuare, s-au păstrat numeroase astfel de diplome, ca urmare a numărului mare în care au fost acordate. O excepție o reprezintă medalia acordată șoimilor patriei distinși în cadrul Festivalului național „Cântarea României”, care este rară.

Variantele din aluminiu ale insinelor au apărut mai târziu, în ani '80, din dorința de a economisi metalele feroase și a diminua costurile de producție ca urmare a directivelor politice primite în acest sens. Momentul exact al apariției lor nu ne este cunoscut. Ulterior, pentru o reducere suplimentară a costurilor, a fost luată decizia ca insignele să fie produse doar din aluminiu vopsit, renunțându-se la plastifiere. O evoluție similară poate fi observată și în cazul insinelor pionierești, care în ultima perioadă a regimului comunist au început și ele să fie confecționate din aluminiu, plastifiat și neplastifiat. O excepție de la această regulă au fost insignele emise de Uniunea Tineretului Comunist (UTC), care au continuat să fie realizate din alamă. În privința factorului de raritate nu există diferențe între insignele de aluminiu (ambele variante) și cele de alamă, toate fiind comune.

Lista ilustrațiilor / Illustration List

Fig. 1 – Insigna Organizației Șoimii Patriei, alamă vopsită și plastifiată, șoimul orientat spre partea stângă, scara 1:1;

Fig. 2 – Insigna Organizației Șoimii Patriei, alamă vopsită și plastifiată, șoimul orientat spre partea dreaptă, scara 1:1;

Fig. 3. – Insigna Organizației Șoimii Patriei, aluminiu vopsit și plastifiat, șoimul orientat spre partea dreapta, scara 1:1;

Fig. 4 – Insigna Organizației Șoimii Patriei, aluminiu vopsit, șoimul orientat spre partea dreapta, scara 1:1;

Fig. 5 – Insigna pentru activități cultural-artistice, alamă vopsită și plastifiată, scara 1:1;

Fig. 6 – Insigna pentru activități cultural-artistice, aluminiu vopsit și plastifiat, scara 1:1;

Fig. 7 – Insigna pentru activități cultural-artistice, aluminiu vopsit, scara 1:1;

Fig. 8 – Insigna pentru activități sportive, alamă vopsită și plastifiată, scara 1:1;

Fig. 9 – Insigna pentru activități sportive, aluminiu vopsit și plastifiat, scara 1:1;

Fig. 10 – Insigna pentru activități sportive, aluminiu vopsit, scara 1:1;

Fig. 11 – Insigna pentru activități aplicative, alamă vopsită și plastifiată, scara 1:1;

Fig. 12 – Insigna pentru activități aplicative, aluminiu vopsit și plastifiat, scara 1:1;

Fig. 13 – Insigna pentru activități aplicative, aluminiu vopsit, scara 1:1;

Fig. 14 – Diploma acordată împreună cu insigna pentru activități cultural-artistice;

Fig. 15 – Diploma acordată împreună cu insigna pentru activități sportive;

Fig. 16 – Diploma acordată împreună cu insigna pentru activități aplicative;

Fig. 17 – Medalia Festivalului național „Cântarea României” pentru secțiunea cultural-artistică, fond crem, scara 1:1;

Fig. 18 – Medalia Festivalului național „Cântarea României” pentru secțiunea cultural-artistică, fond roșu, scara 1:1;

Fig. 19 – Șoimi ai patriei și pionieri pe durata unei festivități la care a participat și Nicolae Ceaușescu (secretar general al Partidului Comunist Român și președintele Republicii Socialiste România). De remarcat la șoimul din partea dreaptă a fotografiei varianta crem a medaliei Festivalului național „Cântarea României” pentru secțiunea cultural-artistică, purtată pe partea dreaptă a pieptului prinsă cu o fundă tricoloră, insigna de apartenență, purtată corect pe partea stângă a pieptului și absența ecusonului de pe mânecă. Șoimul din stânga

sa poartă insigna de apartenență pe cravată și are emblema organizației pe mâneca stângă²⁷;

Fig. 20 – Șoim al patriei purtând insigna de apartenență la organizație pe gulerul stâng al cămășii și ecusonul prins cu un ac de siguranță pe mâneca stângă, nu cusut²⁸;

Fig. 21 – Uniforma purtată de șoimii patriei: șapcă pentru băieți, pălărioară pentru fete, cămașă cu cravata atașată, pantaloni și fustă;

Fig. 22 – Ecuson al Organizației Șoimii Patriei, de la stânga la dreapta: ecuson cu șoimul orientat spre partea dreaptă; ecuson cu șoimul orientat spre partea stângă; reversul ecusonului cu marcajele producătorului și ac de siguranță;

Fig. 23 – Aversul și reversul steagului Organizației Șoimii Patriei;

Fig. 24 – Cele două părți ale vârfului de steag folosit pe drapelele organizației;

Fig. 25 – Grup de șoimi ai patriei și pionieri reuniți pentru o fotografie. Se remarcă modul lipsit de festivism și diferit de la caz la caz în care erau purtate uniforme (în contrast cu fig. 19). Șoimul care ține drapelul are bretelele fuste pe deasupra, în timp ce colegii săi poartă cămașa deasupra (persoana din stânga sa este îmbrăcată cu o uniformă școlară). Niciunul nu are emblema textilă pe mâneca stângă sau insigna de apartenență la organizație. În privința steagului se remarcă absența vârfului și hampa foarte scurtă. Deși lipsite de fast, astfel de imagini erau la ordinea zilei, aceasta fiind cea mai frecventă înfățișare a pionierilor și șoimilor patriei, mai ales în sezonul rece²⁹.

Abrevieri și bibliografie / Abbreviations and bibliography

Cutezătorii	Cutezătorii. Revistă săptămânală editată de Consiliul Național al Organizației Pionierilor, București.
Conținutul	1984 <i>Conținutul și metodică activităților cu șoimii patriei și pionierii – manual pentru licee pedagogice</i> , Editura Didactică și Pedagogică (tipărit la Întreprinderea Poligrafică Craiova), 1984.
Ghidul	1985 <i>Ghidul pionierului</i> , editat de Consiliul Național al Organizației Pionierilor, București, 1985.
Însemnele	1989 <i>Însemnele și distincțiile Organizației Pionierilor și ale Organizației Șoimilor Patriei</i> , editat de Consiliul Național al Organizației Pionierilor, București, 1989.

²⁷ Cutezătorii, nr. 29/1985, (an XIX), p. 1.

²⁸ *Ibidem*.

²⁹ www.adevarul2.ro, secțiunea înapoi în epoca de aur.

- Regulamentul* 1968 *Regulamentul pentru acordarea distincțiilor pionierești*, editat de Consiliul Național al Organizației Pionierilor, 1968.
- Regulamentul* 1976 *Regulamentul însemnelor și distincțiilor pionierești al Consiliului Național al Organizației Pionierilor*, București, 1976.
- Regulamentul* 1981 *Regulamentul Organizației Șoimii Patriei*, Întreprinderea poligrafică „13 decembrie 1918”, București, 1981.
- Statutul* 1980 *Statutul Organizației Pionierilor din Republica Socialistă România*, editat de Consiliul Național al Organizației Pionierilor, Editura Politică, București, 1980.
- Statutul* 1985 *Statutul Organizației Pionierilor din Republica Socialistă România*, editat de Consiliul Național al Organizației Pionierilor, Editura Politică, București, 1985.
- Stenograma* 1977 *Stenograma ședinței Secretariatului C.C. al P.C.R. din ziua de 19 septembrie 1977*, accesat la <http://www.revista22.ro/soimii-patrieibrstenograma-sedinței-secretariatului-cc-al-pcr-din-ziaua-de-19-septembrie-1977-3986.html>
- Tabără 2011a Tabără Radu, *Evoluția insignei Organizației Pionierilor din România (1949-1989)*, în Buridava, studii și materiale, nr. IX, Râmnicu Vâlcea, 2011.
- Tabără 2011b Tabără Radu, *Principalele distincții oferite de Organizația Pionierilor din Republica Socialistă România*, în *Studia Universitatis Cibiniensis, Series Historica*, VIII, Sibiu, 2011.
- Cutezătorii*, nr. 29/1985, (an XIX), coperta.
- Cutezătorii*, nr. 22/1985, (an XIX), coperta.

Fig. 1

Fig. 2

Fig. 3

Fig. 4

Fig. 5

Fig. 6

Fig. 7

Fig. 8

Fig. 9

Fig. 10

Fig. 11

Fig. 12

Fig. 13

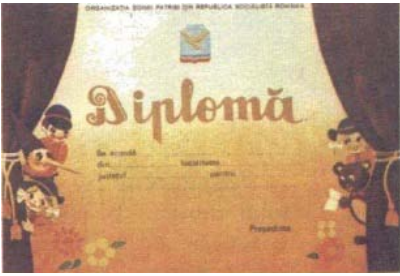

Fig. 14

Fig. 15

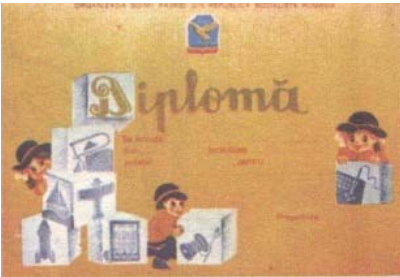

Fig. 16

Fig. 17

Fig. 18

Fig. 19

Fig. 20

Fig. 21

Fig. 22

Fig. 23

Fig. 24

Fig. 25